

70 שנה למרד גטו ורשה

מסע לפולין
אודט מוצקין
2013

פולין 2013
יומן מסע

כשתשאל איך היה,
אענה:
כשתהיה שם, תדע.
אל תיעלב,
פשוט קח את רגליך וסע לשם,
שם תדע להיות יהודי גאה.

שם תמצא את העבר העצוב
ואת השמחה שבהווה,
אך גם את הסכנה שבעתיד.

שם תרגיש דברים, שיכול להרגיש
רק מי שעובר את החוויה המסעירה הזאת,
של מסע בעבר למען העתיד,
העתיד שלך ושל הדור הבא.

סע לשם למענך,
סע לשם למענם,
סע לשם לחוות בעצמך.....

יומן מסע

12.8.2013 - 18.8.2013

איסוף חומרים ועריכה
אילנה שטרנפלד
רכזת שכבת י"א
גרפיקה
לואיסטודיו - לואיס מלול

LOUI STUDIO
לואיסטודיו - לואיס מלול

קרית החינוך העירונית "אורט"

קרית מוצקין

מנהל מוסדות חינוך, מנהל מוסדות חינוך

החטיבה העליונה: שד' דוד בן-גוריון 78, ת.ד. 3060 מס' ב"ס 340034 טל: 04-8762920 פקס: 04-8766473
חט"ב ע"ש יונתן נתניהו: רחוב דקר 11, ת.ד. 3367 מס' ב"ס 344374 טל: 04-8742042 פקס: 04-8740617
חט"ב ע"ש יצחק רבין: רחוב דקר 11, ת.ד. 3176 מס' ב"ס 344366 טל: 04-8759026 פקס: 04-8742244

משלחת פולין תשע"ג - אוגוסט 2013

תלמידים, מורים והורים יקרים,
"על דעת עיני שראו את השכול.....נדרתי הנדר: לזכור את הכל לזכור – ודבר לא לשכוח.....קונם אם לריק יעבור ליל הזעם.....ומאום לא אלמד גם הפעם"
(מתוך "נדר" אברהם שלונסקי)

אתם יוצאים למסע לפולין,
מסע בו אתם צועדים בעקבות ששה מליון יהודים שנרצחו, זהו מסע לזכר המתים,
מסע למען החיים ובעיקר למען עתידנו במדינה.
עברתם תהליך של הכנה הסטורית ורגשית לקראת הדרך שבה עתידים אתם ללכת, דרך הנושאת בחובה מטען של מראות, של זיכרונות ושל התמודדויות רגשיות וערכיות לא פשוטות.
לכל אחד ואחת מחברי המשלחת ציפיות משלו מהמסע, דרך אישית משלו לשאול, להבין, להפנים ולהרגיש.
לכן מבקשת מכם לכבד את דרכו של כל אחד ואחת, לכבד את היחד ואת הלבד את הדיבורים והשתיקות.
בשירו "נדר" מציע המשורר אברהם שלונסקי להפוך את המסע ואת זיכרונותיו לתהליך של למידה: למידה על תולדות עמנו ומורשתו, על הצורך במעורבות לסילוק עוולה, על פיתוח החוסן האישי התובע לגלות חמלה וסיוע לחלש גם ברגעי מצוקה ושכול.
מאחלת לכם שמסע זה יהווה עבורכם מעבר לחוויה הרגשית גם שיעור מרתק לחיים בו תבינו את גודל האחריות המוטלת עליכם, דור ההמשך, בטיפוח ובשימור המורשת היהודית ובהגנה על קיומנו כעם ומדינה.

שרה פינטו
מנהלת קרית החינוך
אורט מוצקין

קרית החינוך העירונית "אורט"

קרית מוצקין

מנהל מרכזים, טכנולוגיה ומצוינות

החטיבה העליונה: שד' דוד בן-גוריון 78, ת.ד. 3060 מס' ב"ס 340034 טל: 04-8762920 פקס: 04-8766473
חט"ב ע"ש יונתן נתניהו: רחוב דקר 11, ת.ד. 3367 מס' ב"ס 344374 טל: 04-8742042 פקס: 04-8740617
חט"ב ע"ש יצחק רבין: רחוב דקר 11, ת.ד. 3176 מס' ב"ס 344366 טל: 04-8758026 פקס: 04-8742244

אוגוסט 2013
אלול תשע"ג

תלמידים, הורים ומורי המשלחת לפולין היקרים,

המסע לפולין הנו מסע בו אנו מתייחדים עם שישה מיליון מבני עמנו אשר נספו בשואה. אנו נוסעים על מנת להכיר מקרוב את המרכז היהודי הגדול טרם השואה הנוראה. פולין הייתה במשך שנים רבות המרכז הרוחני היהודי מהמשמעותיים ביותר בעולם. הקהילה היהודית ערב השואה מנתה למעלה מ- מיליון יהודים. פולין לאחר השואה הייתה ריקה כמעט מיהודים. דברים אלו מוכיחים עד כמה השואה הנה אירוע בלתי נתפס עלידי בן אנוש. חברים יקרים, אנו עתידים לחוות יחדיו את המסע לפולין, נראה את שרידי התופת הנוראית, את הפרחים הפורחים על אדמה ספוגת דם, את המקומות בהם חיו קהילות גדולות מאד של בני עמנו ולעיתים שריד לא נשאר. במסע זה נוקיר את רוחו האיתנה של העם היהודי אשר לאחר התופת שעבר הצליח להקים את מדינת ישראל המובילה בעולם בתחומים רבים. השנה מציין העם היהודי והעולם 70 שנה למרד גטו וארשה. המרד הנו סמל למאבק של העם היהודי וכמובן סמל הגבורה. אנו החיים במדינת ישראל חייבים לשמור על זיכרון השואה ובעיקר לכבד את אלו ששרדו. עבורנו כולם גיבורים. אני מאחל לכולנו מסע חווייתי ומשמעותי וזכרו: כל עוד אנו זוכרים את הנספים בשואה, הם חיים בתוכנו. כאשר נשוב מהמסע נדע כי חלה עלינו האחריות ההיסטורית... לזכור ולעולם לא לשכוח!
ויחד עם זאת לזכור "אין לי ארץ אחרת גם אם אדמתי בוערת..."

שלכם

אמיר איזנברגר

ראש המשלחת

מנהל חטיבה עליונה

תלמידים יקרים,
נבחרתם לקחת חלק במסע של משלחת בני נוער מישראל לפולין.
מסע שכותרתו "לזכור ודבר לא לשכוח"

זהו מסע אל העבר הרחוק של יהדות שהייתה ואיננה עוד. אל ארץ ספוגה בנכסי תורה, תרבות וחברה של עם ישראל מאות בשנים, לצד ים של דמעות, דם, חורבן ושואה.

במחנות ההשמדה תראו במו עיניכם כיצד העם הגרמני, שעמד לכאורה בפסגת התרבות האירופאית, פעל באכזריות ובשיטתיות חסרת כל רגש אנושי נגד בני עמנו. הנאצים הגרמנים הצליחו לסחוף לשפל התחתית המוסרית את בני העם הגרמני הנאור והמלומד. כל חכמתם וגובה תרבותם לא שימשו להם מחסום מוסרי למעשי הזוועה שיתגלו לנגד עיניכם.

זהו מסע קשה בו נידרש כולנו להרבה תמיכה, הרבה עזרה הדדית ובעיקר סבלנות וסובלנות. אנחנו נמצאים שם עם עצמנו, אך לא לבדנו. יחד עימנו צוות מורים ומדריכים שיעשו הכל, על מנת שהמסע ייחרט בלבכם ובלבנו כחוויה של לימוד וזיכרון.

וכשנחזור כולנו בשלום הביתה, נחוש ביתר שאת את הזכות הגדולה שנפלה בחלקנו להיות אזרחי מדינת ישראל העצמאית.

זכות שטומנת בחובה חובה...
לזכור את ברי הלב שהשליכו נפשם מנגד וידם קצרה מלהושיע.

אנו מברכים אתכם בברכת מסע משמעותי ומוצלח!
אמיר, אילנה, חנה, יוסי, שוש, יעל, אורנה ויגאל

מסע לפולין כיתות י"א תשע"ג **הוראות בטחון, בטיחות. כללי התנהגות** **ודברים כלליים שחשוב לזכור**

כל הדברים הכתובים כאן הם כללים המחייבים את כולנו, כל הזמן ולאורך כל המסע (אפילו כשעייפים ואין חשק)

ייצוג - אנו יוצאים כקבוצה וכמשלחת ישראלית. המעמד מחייב אותנו להתנהג בכבוד ובנימוס למארחינו הפולנים ולמקומות שבהם נהיה – החל במוזיאון החשוב ביותר וכלה בחדרנית בבית המלון.

ביטחון - אסור להסתובב לבד בשום מקום!

- אנו יוצאים כקבוצה לסיור, לא נוכל להישאר במלון או באוטובוס.
- ביציאה מהחדר – במלון **תמיד**, יש לנעול את הדלת. גם כשהולכים לישון.
- החזיקו את המסמכים האישיים ואת כספכם אתכם ושמורים היטב כל הזמן.
- אסור להכניס לחדר אורחים או אנשים בלתי מוכרים.
- אם מישהו מטריד אתכם או נטפל אליכם – נתקו מגע ובואו לדווח לנו.
- החזיקו את הפספורטים צמוד לפופיק כל הזמן!!! לא להשאיר במלון!

יוצא איתנו גם מאבטח אמיץ שישמור עלינו מכל פגע.

חייבים להישמע לכל הוראותיו אפילו אם הן נראות לנו מצחיקות ומיותרות. זכרו! מעשה שטות של אחד – יכול לקלקל לכולנו. שמרו אחד על השני.

כספים - כמה כסף להביא? \$ 150-200 (או יורו) גג...
היכן מחליפים כסף? ישנם מקומות מיוחדים להחלפת כספים: קנטור.
אל תחליפו כסף ברחוב. יש נוכלים שמחכים רק לפרייארים כמונו !!
החלפתם כסף? בדקו שקבלתם את המגיע לכם וקבלה. אנא, אל תשכחו את הארנק על הדלפק, אם אתם רוצים לראות אותו בעתיד!!
ערך הזלוטי: כמו השקל פחות או יותר. מחירי המזון בפולין זולים מאשר בארץ.
את רוב הכסף החזיקו צמוד לגוף. בארנק – מעט כסף לשימוש יומי.
יש כייסים נהדרים שמחכים רק לנו, התמימים.

תעודות - לא לשכוח להביא אותן לטיסה !!!

- דרכון
- כרטיס טיסה
- חוברת המסע
- קטעי קריאה ומוסיקה לטכסים

• דף ובו שמות קרובי המשפחה שניספו בשואה לקריאה בטכס קריאת השמות

נסיעות - יהיו ארוכות וגם קצרות. (בעיקר ארוכות).

ילוו אותנו מדריך פולני דובר אנגלית רהוטה במבטא פולני קל, נהג ואוטובוס

(צמוד). שניהם אנשי מפתח בטיול !!!

• **רדיו ומוסיקה** - לא דרך הנהג. כל אחד ישמע את הלהיטים הקרובים לליבו

במכשירו הפרטי בלבד !!!

• **שימו לב!** מושבים ראשונים - למבוגרים. בזמן הנסיעה מתייעצים ומתכננים.

קניות - מומלץ לקנות בדיוטי פרי של נתב"ג (להשאיר את החבילה ולקחת

כשנחזור). **אין לקנות אלכוהול בכלל!** (לא בדיוטי-פרי ולא בשוק בקראקוב)

מי שבונה על קניות מאסיביות בדיוטי-פרי של ורשה ביציאה, שיכין עצמו לאכזבה

מרה!

בערב בבתי המלון - כשנגיע, עייפים ותשושים, נאכל יחד ארוחת ערב בבית

המלון ולאחר מכן תעלו לחדרים. לאחר שתתמקמו בחדר, נתכנס יחד ויינתנו

הוראות ליום המחרת, נקיים שיחות, נשמע ונשמיע.

כדאי ללכת לישון מוקדם, הימים ארוכים, ומתחילים מוקדם, הכינו שעון מעורר, כן

תהיה השכמה דרך הטלפון.

בעזיבת המלון: כמובן יש לשים לב שלא שוכחים שום דבר בחדר...

ולא "מאמצים" שום דבר לא לנו.

שימו ♥!!!

בחלק מבתי המלון יש שירותים - "אקסטרה" - הם יקרים מאוד. אל תפעילו כל

מיני כפתורים בלתי מזהים-הם עלולים לעלות כסף. כולל ערוצים מסוימים

בטלוויזיה. שמרו היטב על מפתח החדר, איבודו עולה כסף רב. אם תקבלו פתק

בכניסה למלון שמרו עליו היטב-הוא נחוץ לכניסה לחדר האוכל, ואולי אף מקומות

נוספים.

שיחות טלפון: מהמלון-יקר למדי (פרטים בהמשך...)

נעלם לך משהו??? (קודם כל חפש טוב טוב) בגלל העייפות וההתרגשות רובינו

כל הזמן לא נמצא המון דברים ונהיה עסוקים בלחפשם.. בכל זאת, לא מצאת???

פנה למבוגרים.

תקשורת בפולין

• הכי יקר-פלאפון (אפשר לסגור את האפשרות לקבלת שיחות ולהשתמש רק

בהודעות S.M.S

• הכי זול – לא לדבר...

• באמצע-שההורים יתקשרו למלון לחדר (או להתקשר מטלפון ציבורי ושההורים

יחזירו צלצל)

• הכי נוח-לשלוח פקסים! אמרו להורים-תשלחו פקסים !!!

• חיוג מפולין לישראל גוביינא: 00 – 800 – 972 – 1197

• לא גוביינא: 00 – 972

אל תיקחו עמכם...תעודת זהות, רישיון נהיגה. את אלה השאירו בבית.

בצאתכם מהבית בדקו שוב אם לא שכחתם...דרכון וכרטיס טיסה.

חברי המשלחת לפולין 2013

צוות משלחת לפולין

פינטו שרה		מנכ"לית אורט מוצקין
איזנברגר אמיר		ראש משלחת
טולדנו ינאל	אוטובוס מספר 1	מורים מלווים
יזדי אורנה		
איזנברגר אמיר	אוטובוס מספר 2	
שטרנפלד אילנה	אוטובוס מספר 3	
דביר שוש	אוטובוס מספר 4	
שמואל יעל		
בנימין חנה		
עוז יוסי		

מספר פלאפון	מספר זהות	קבוצה מספר	כיתה י"א	שם התלמיד	
052/3754486	314971946	1	11	אביטוב יובל	1
0503719920	314971983	2	7	אביטוב שחר	2
0545293231	321988461	2	2	אברמוב מרגריטה	3
054-6929010	316086008	3	1	אדלר אלון	4
054/9433627	313551319	1	12	אוסטר ליאורה	5
052/5842082	205960560	1	11	אוסטר ספיר	6
053/8203997	316114081	1	12	אורפניאן אן	7
0526340331	313596454	2	1	איסטריק דור	8
0543074223	316085364	2	7	איסטריק רון	9
525482324	315091439	4	6	אלבו מעיין	10
050/2737644	206029746	1	9	אלין אורית	11
0528345024	315040709	2	2	אלמוג שיר	12
054-6915169	313595753	3	8	אלרם נועה	13
528679174	206019044	4	6	אמאדו ספיר	14
050-9989229	205961410	1	12	ארבילי גילי	15
052/7463120	314986704	1	12	ארונין ליטל	16
522260470	316088772	4	5	אשד רועי	17
052-6844240	316147131	3	8	בונה אופק	18
052-7588571	205906738	3	8	בירמן טל	19
052/7341450	206019069	1	12	בכר לירון	20
054/3354886	206203218	1	11	בן שמחון גיא	21
052-8256791	205963234	3	8	בר אופק	22
527967704	313596173	4	5	בר ניב	23
0549985809	314987330	2	9	ברוך לישי	24
052-8209920	316354703	1	9	ברין גל	25
0545788611	316088673	2	8	ברנשטיין שלי	26
0547868419	315475764	2	3	ברששת דניאל	27
054-5326636	315837112	3	8	בוטרמן רן	28
054-3491939	316085760	3	4	גולדשטיין ארז	29
050/2714462	205909617	1	9	גור שחר	30
052-6753537	313597254	3	1	גורובי נעמי	31
502205960	315838599	4	9	גטניו גל	32
546852125	315092098	4	9	גטניו עדי	33
0545792415	315839860	2	11	גלי- ים נועם	34
054/8129988	205964273	1	8	גלרון טל	35
0506779399	316088624	2	1	גרוסמן גיא	36
0526309860	316136225	2	3	גרינברג זאב	37
058-7635790	316377548	3	1	גרץ דנה	38
054-6840091	315042119	3	1	גרשגורן הראל	39

053-2441111	315569939	3	4	דגן מתן	40
525390954	316196757	4	12	דהן סתיו	41
050/9727477	205960727	1	12	היוגר שני	42
054-6957475	206011603	3	2	הרצנשטיין ניצן	43
050-8803371	315970517	3	8	וולף אלון	44
0523724724	314980566	2	6	ויטמן ניב	45
0543386040	206182891	2	1	וויינעס	46
528923136	314982216	4	5	וינקלר שובל	47
526133739	206200461	4	7	ולר ליאור	48
527275396	205730021	4	12	ז'לזניאק ניתאי	49
054-2044459	315479345	3	8	זברסקי טל	50
0506927704	315307487	2	3	זגורי דור	51
0528255027	206184640	2	9	זוארץ טום	52
0528224285	315698282	2	7	זילברנגל שי	53
0526895354	313551186	2	2	זינו לידור	54
052/6555068	315016329	1	11	זלוף עינבר	55
0522842495	316087758	2	2	זלינגר ורד	56
054/2053023	313554313	1	9	זמיר חן	57
052/6877019	316147420	1	9	חוננוב דניאל	58
546925629	313595589	1	2	חזקיה כפיר	59
547478415	315476630	1	8	חן ליטל	60
545241929	315016022	4	5	טוב לי עדי	61
0506988677	315019299	2	9	יחזקאל טלי	62
545250928	315044883	4	7	יחזקאל עומרי	63
523329502	316326842	4	6	ינקו רותם	64
054/3161816	206203101	1	12	ישראל שיר	65
054-4236557	316398833	1	11	כהן בן	66
527244164	315041665	4	11	כהן דורין	67
052-8701612	315018481	3	8	כהן ירין	68
526018783	206231011	4	7	כץ אור	69
052-6097739	206183220	3	8	לוי ליהי	70
052-3445244	313554347	3	12	לוי מעין	71
052-3199929	312394190	1	9	לוי רן	72
054/7416645	315044040	1	12	לויט מיתר	73
052/8651010	206110584	1	12	ליברזון מעיין	74
058-4343443	314980186	3	8	לנדמן יובל	75
509232398	315479089	4	10	מולחי ספיר	76
0523783709	315018739	2	8	מוסקוביץ גיא	77
052/6883316	206027294	1	11	מור לי	78
0526895842	206184160	2	6	מזר אלון	79
054-5859255	313598583	1	3	מזרחי עדן	80
0523825010	205961857	2	2	מיטב נדב	81
054/3210588	313597544	1	11	מילוא אביב	82
0542468186	315478081	2	2	מלול יקיר	83
054/6272729	205908254	1	8	מלצר הדר	84
054-9912850	313597114	3	8	מנט דינה	85
549262478	206233785	4	4	מסלה אורטל	86
050/8134788	315816017	1	12	נוטוב יעל	87
542332780	315093682	4	11	נחמיאס הדר	88
549916663	205960982	4	5	סבג ערן	89
0545377856	315476721	2	9	סדן ערן	90
052/8229253	316465814	1	3	סויסה מיה	91
054-7625778	319284907	3	9	סטרובינסקי מילנה	92
542664970	316398353	4	4	סיגל ריצרד	93

052/2479535	314980590	1	2	סלוצקין שחר	94
548183080	316328863	4	11	סלמנדר יונית	95
0524438390	314980681	2	7	סמואל דניאל	96
054:4871135	315018937	1	7	עזרן לירן	97
0527566598	205906225	2	2	מולונסקי טלי	98
055-8835295	319295366	3	5	מורטנוי מכאל	99
508512687	206029985	4	9	מיינשטיין אביב	100
0523795155	205909989	2	9	מיק נומר	101
050-9368867	314988833	1	5	פלד גיל	102
054-6965074	205908817	3	8	פלח עמית	103
526133739	204920888	4	11	פלטק ליאור	104
0544848577	206028334	2	2	פליגלמן שני	105
0523060744	313946394	2	2	פרקש שלי	106
503034484	314981226	4	6	צורי טל	107
549155543	204842215	4	12	קאקיאשווילי גסיקה	108
050-7814998	314972738	3	2	קגנוב דוד	109
054/2227370	315043968	1	12	קורן שניא	110
052/6806079	206029191	1	11	קמבליס הילה	111
050-8180561	315479659	3	10	קפלן בן	112
054/7941466	205961717	1	6	קפלנוביץ שרון	113
054-5507532	317617272	3	9	קרמר מרינה	114
050-3366616	314983586	3	8	רביי אור	115
050-3457227	314983594	3	8	רביי רועי	116
0524874242	206018293	2	3	רגב תום	117
052-5000598	327376810	3	8	רוז'נב רוסלן	118
0508122784	206016578	2	2	רוזן יונתן	119
0544300619	206010902	2	2	רוטניק יעל	120
0544265564	315696989	2	9	רויכרט אורי	121
050-8522266	206185001	3	2	רינגל לירן	122
054-2651836	314973157	3	9	רפאלוב שיראל	123
0546703372	206236176	2	2	שבצקה ליוז	124
0503758839	316397967	2	7	שניא אלון	125
524574434	314867177	4	12	שדה אור	126
054-3375678	316218452	3	2	שדה גל	127
050-8182110	315476804	3	8	שוגייב בנג'מין	128
054-9981218	316397751	3	1	שוורץ אורן	129
052-7222603	316399864	3	8	שולמן אור	130
052-4725939	314974262	3	8	שטיינברג איתי	131
545670525	316217744	4	6	שטרית הילה	132
525807402	315676635	4	6	שטרן ענבל	133
525454027	205905284	4	7	שמואל אופיר	134
054/4718583	313550980	1	11	שמואלי קרין	135
052-3981160	314973850	3	2	שמואלי שרון	136
054/8317800	316088416	1	11	שמיאלוב דניאל	137
0506267344	316089374	2	1	שמע בר	138
054/4990728	315043539	1	6	שמעון צח	139
052/8228391	315040600	1	6	שמש שיר	140
054/6747144	315843771	1	6	שניידר עדן	141
052/8613831	205905631	1	9	שפירו קטיה	142
0504406955	206235517	2	7	שקד אופק	143
543937577	208160788	4	5	שרון עמית	144

התקווה

מילים: נפתלי הרץ אימבר

כל עוד בלבב פְּנִימָה
נֶפֶשׁ יְהוּדֵי הוֹמְיָה
וּלְפָאֲתֵי מְזַרְחַח קִדְיָמָה
עֵין לְצִיּוֹן צוֹפְיָה.

עוד ל' א אָבְדָה תִּקְוַתְנוּ
הַתְּקוּוּהָ בֵּת שְׁנוֹת אֶלְפִים
לְהִיּוֹת עִם חֶפְשֵׁי בְּאַרְצֵנוּ
אֶרֶץ צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

תכנית המסע לפולין - אורט מוצקין תשע"ג 2013

יום שני 12.8.13 - בית הקברות היהודי בוורשה, זלוטה, בית כנסת נוז'יק, וורשה-מסלול הגבורה.

יום שלישי 13.8.13 - טיקוצ'ין, בית כנסת בטיקוצ'ין, לופוחובה, טרבלינקה, לובלין.

יום רביעי 14.8.13 - בית הקברות בלובלין, מיידנק, קרשניק, קרקוב.

יום חמישי 15.8.13 - בית קברות רקוביצקי, מחנה פלאשוב, זקופנה.

יום שישי 16.8.13 - אושוויץ, קרקוב, קבלת שבת.

יום שבת 17.8.13 - רובע קז'ימיש, גטו קרקוב, העיר העתיקה, סוקניצה.

יום ראשון 18.8.13 - בירקנאו, בז'ש'ה, אושווינצים, חזרה הביתה.

סמל רפובליקת פולין

פולין

שם מלא: הרפובליקה של פולין.

שטח: 312,677 קמ"ר, גובלת בים הבלטי בצפון מערב, גרמניה במערב, הרפובליקות הצ'כית והסלובקית בדרום, במזרח-אוקראינה, ליטא ורוסיה. אוכלוסייה: כ-39 מיליון נפש. בירה: ורשה (1.8 מיליון נפש).

תושבים: 98 אחוז פולנים וכן מיעוטים אוקראיני ובלארוסי, כמה מאות יהודים.

שפה: פולנית.

דת: 59 אחוז קתולים.

ממשל: רפובליקה פרלמנטארית.

פולין חברה בשוק האירופאי מאז מאי 2005, המטבע המקומי הינו זלוטי (זהוב). ענפי הייצור העיקריים הינם: מכונות, ברזל ופלדה, כימיקלים וחקלאות.

לוח ארועים – מעליית היטלר לשלטון ועד כניעת גרמניה

30 בינואר 1933 היטלר מונה לקאנצלר גרמניה.

20 במרץ 1933 הקמת מחנה הריכוז הראשון בגרמניה, דכאו-האסירים הראשונים היו קומוניסטים.

7 באפריל 1933 החוק האנטי יהודי הראשון: "נומרוס קלאוזוס" וסילוק יהודים משירות המדינה.

26 בינואר 1934 חתימת אי-התקפה לעשר שנים בין גרמניה לפולין.

15 בספטמבר 1935 "חוקי נירנברג" - חוקים השוללים מהיהודים את מעמדם כאזרחים שווי זכויות בגרמניה.

15-6 ביולי 1938 ועדת אויאן-נציגי 32 מדינות וביניהן גרמניה דנו בשאלת הפליטים. לא הצליחו לפתור בעיית הפליטים היהודים.

10-9 בנובמבר 1938 פרעות "ליל הבדולח" - לראשונה אלימות פיזית מאורגנת כלפי יהודי גרמניה. 91 יהודים נרצחים, 267 בתי כנסת מועלים באש, 30,000 יהודים נכלאים במחנות ריכוז.

1 בספטמבר 1939 גרמניה פולשת לפולין-מלחמת העולם השנייה מתחילה. היטלר מורה על פתיחת מיבצע "אוטנזיה".

8 בפברואר 1940 פקודה להקמת גטו לודז' בפולין-הגטו הראשון שהוקם.

27 באפריל 1940 הימלר מורה להקים מחנה ריכוז באושוויץ.

15 בנובמבר 1940 גטו ורשה נסגר.

20 במרץ 1941 גטו פודגוז, קרקוב נסגר.

22 ביוני 1941 מבצע "ברברוסה"-פלישת גרמניה לברית המועצות.

23 ביוני 1941 יחידות האינזאצגרופן מתחילות ברצח המוני של היהודים (בורות ההריגה) בשטחים שנכבשו בברית המועצות.

3 בספטמבר 1941 ניסוי ראשון של רצח בגז (שבויים רוסיים באושוויץ).

- 8 בדצמבר 1941 תחילת ההשמדה בגז בחלמנו.
- 20 בינואר 1942 ועידת וואנזה-ועידה לתיאום פעולות כל גופי השלטון לשם ביצוע "הפתרון הסופי".
- 17 במרץ 1942 תחילת רצח ההמונים בבלז'ץ, מחנה ההשמדה הראשון שהופעל במסגרת מבצע "ריינהרד".
- 22 ביולי 1942 תחילת גירוש יהודי ורשה לטרבלינקה.
- 18 בינואר 1943 ורשה – המרד הקטן.
- 26 בפברואר 1943 משלוח ראשון של צוענים לאושוויץ.
- 19 באפריל- מאי 1943 מרד גטו ורשה-חיסול.
- 21 ביולי 1943 הוראת הימלר לחסל את כל הגטאות.
- 2 באוגוסט 1943 המרד בטרבלינקה.
- 14 באוקטובר 1943 המרד בסוביבור.
- 19 בנובמבר 1943 מרד הזונדרקומאנדו ביאנובסקה.
- 15 במאי 1944 טרנספורטים מהונגריה לאושוויץ.
- 6 ביוני 1944 נחיתת "בנות הברית" בחופי צרפת.
- 1 באוגוסט 1944 המרד הפולני, בורשה.
- 7 באוקטובר 1944 מרד הזונדרקומאנדו (עובדי המשרפות היהודיים) באושוויץ.
- 27 בינואר 1945 הצבא האדום נכנס לאושוויץ. 7,650 אסירים נמצאים במחנה.
- 30 באפריל 1945 התאבדותו של היטלר.
- 7-8 במאי 1945 כניעת גרמניה לבעלות הברית.

תא הגזים הראשון-מיידנק

רשימת מונחים ומושגים

אומשלגפלאץ - כיכר השילוחים בורשה. מתאריך 22 ביולי 1942 ואילך.
איינזצגרופן - יחידות נידות של הס"ס והס"ד שנתלוו ליחידות הצבא הגרמני בפלישה לפולין (1939) ולבריה"מ (יוני 1941). תפקידם הרשמי היו לחסל מתנגדים פוליטיים.

אקציה - פעולה נגד היהודים, לרוב בגטאות כדי לרכזם ולשלחם להשמדה.
"ארגון יהודי לוחם"-אי"ל: המחתרת היהודית בורשה, בראשה מרדכי אנילביץ.
"ארגון צבאי יהודי"-א"צי: המחתרת היהודית הרוויזיוניסטית בוארשה, בראשה עמד פבל רנקל.

גנרלגוברנמן - השם שנתנו הגרמנים לשטחי הכיבוש של פולין. פרט לשטחים שסופחו לרייך ולברה"מ.

גסטאפו - המשטרה החשאית בגרמניה הנאצית. חלק ממשטרת הביטחון.
ועידת ואנזה - ועידה שזימן ריינהרד היידריך ב - 20 בינואר 1942 כדי לתאם את "הפתרון הסופי" של בעיית היהודים (שם צופן למבצע השמדת היהודים) היא התקיימה בפרבר ואנזה, שבברלין ומכאן שמה.

זונדרקומנדו - "יחידה מיוחדת" לרוב יחידה של הס"ס או של האינזץ-גרופן.
שם זה ניתן גם לקבוצות העבודה של יהודים במחנות ההשמדה שעסקו בהעברת גופות הנרצחים למשרפות או לקברי המונים.

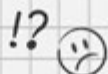
יודנראט - "מועצת היהודים" מועצה של אישים יהודים שהוקמה בפקודת הנאצים בערים הכבושות.

סלקציה - מיון יהודים שהגיעו למחנות ונשלחו – אלה לעבודות ואלה למוות.
קאפו - (מאיטלקית)-ראש, משגיח על אסירים עובדים במחנה ריכוז.

שיחון עברית - פולנית

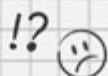
איך אומרים בפולנית?

פולנית	עברית	פולנית	עברית
רכונק	חשבון	'צ וטו יאסט?	מה זה?
דובזה	בסדר/טוב	מושה	מוכרח/ה
דז' ינקויה בארזו	תודה רבה	דז' ינקויה	תודה
דובידזניה	שלום/להת'	פרושה	בבקשה
פרשפרשם	סליחה	חנטניאה	ברצון
טק	כן	ויבצ'מי	סלח/י לי
פומוך	עזרה	ניה	לא
מאלו	מעט	פוזלי	לאט
קאויאר ניה קקאו	בית- קפה	גדזיה	איפה
פריטקי	צ יפס	טו יאס מויה	זה שלי
ייקו	ביצה	רסטאוראציה	מסעדה
חרב טה	תה	קוטלט	אומצה
קוך	עוף	מינסו	בשר
קאווה	קפה	כלב	לחם
סר	גבינה	זופה	מרק
		וודה	מים
		מלקו	חלב
		לודי	גלידה
		צוקיר	סוכר

שיחון עברית - פולנית

איך אומרים בפולנית?

פולנית	עברית	פולנית	עברית
'חצ יאובים	רוצה	פּאני (פאני פרלובה)	אישה (גברת)
		פּו	איש (אדון)
		נוץ	לילה
		דובר אנוצ'	לילה טוב
		ראנו	בוקר
		'ד ? יאן דובר י	בוקר טוב
		דוברי ויאצ'ור	ערב טוב
		קטורה גודזינה?	מה השעה
		חוילצקה	רגע
		מינוטה	דקה
		אינפורמאציה	מודיעין
		'פוצ טה	בית-דואר
		שפיטאל	בית-חולים
		פוליציה	משטרה
		סינגוה	בית-כנסת
		סקלפ	חנות
		קירובניק	נהג
		מונה	יכול

היום הראשון למסע

12.08.2013

בית העלמין היהודי של ורשה נמצא ברח' אוקופובה 49/51. בימים ההם קצה רח' גנשה, היום קצהו של רח' מדרכי אנילביץ'. בבית קברות ענק זה נמצאות כ-180 אלף מצבות לערך, וקבורים בו על פי הערכות למעלה מרבע מיליון יהודים (עשרות אלפים בקברי אחים). בית עלמין זה משרת את הקהילה מאז שנת 1800 ועד לימינו אלה.

ב-1940 נסגר גטו ורשה עפ"י פקודת הגרמנים כ-400 אלף יהודי העיר מגורשים מהעיירות הסמוכות נדחסו לשטח קטן (כשלושה אחוזים משטחה של העיר). בעיר בה 1,800 רחובות הוקצו ל-30% מהתושבים 73 רחובות בלבד בהם 1,483 בתים שהכילו כ-27,000 דירות. מספרים אלה מבהירים בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים כי הצפיפות בתוך תחומי הגטו הייתה בלתי נסבלת. סביב הגטו הוקמה חומה בגובה של 3 מטרים ועליה גדר תיל. בקיץ שנת 1942 התקיים בורשה הגירוש הגדול (אקציה) עפ"י הערכות גורשו ברכבות כ-350 אלף מיהודי העיר ששכנו בגטו. בגטו נותרו 55-60 אלף יהודים ושטחו צומצם. הגטו חוסל סופית לאחר המרד (19 באפריל-16 במאי 1943) וגנרל שטרופ שלח מברק לגרמניה: "...רובע המגורים היהודי לשעבר בורשה אינו קיים עוד. המבצע הגדול נסתיים..."

כיכר גז'יבובסקי ובית הכנסת נוז'יק

בית הכנסת נוז'יק הוקם בשנת 1899 והיה אחד מחמשת הגדולים בורשה. בית כנסת זה היה אבן פינה בתולדות הנגינה היהודית הדתית וזימרת בתי הכנסת בית הכנסת נהרס חלקית ושוקם בכספים יהודיים ובעידוד ממשלת פולין. הוא נחנך מחדש ומשמש מספר מתפללים קטן. בית הכנסת, אליו מגיעים מכיכר גז'יבובסקי, מהווה כיום מרכז החיים היהודיים בורשה.

מסלול הגבורה דרך הזיכרון לקדושים ולנרצחים

דרך הגבורה הנה שדרת יזכור, שנחנכה ב-19 באפריל 1988 יום השנה ה-45 למרד גטו ורשה. אנו נתחיל את סיורנו בכיכר השילוחים. על קיר אנדרטת השיש עטור בפס שחור (מסמל טלית) כתוב בפולנית, יידיש, עברית ואנגלית: "בדרך ייסורים ומוות זו, עברו מן הגטו שהוקם בורשה למעלה מ-300,000 יהודים".

ברחוב מילא (18 דאז) היה ממוקם הבונקר המרכזי של הארגון היהודי הלוחם בורשה. ב-19 באפריל 1943 פרץ מרד גטו ורשה בפיקודו של מרדכי אנילביץ שפיקד על יחידות הלחימה שמנו כשבע מאות לוחמים. המרד פרץ בניסיון לעצור את הגרמנים שבאו לפנות את שישים אלף היהודים שנותרו בגטו. במקום התחולל קרב עז בסופו מצאו למעלה ממאה לוחמים, ביניהם מרדכי אנילביץ, את מותם. במכתבו האחרון של אנילביץ שנכתב ביומו החמישי של המרד כתב בין היתר:

"...נפל דבר שהוא למעלה מחלומותינו הנועזים ביותר. הגרמנים ברחו פעמיים מן הגטו... רק יחידי סגולה יחזיקו מעמד, כל השאר ייספו... הגורל נחרץ... אי אפשר להדליק נר מפאת חוסר אוויר... חלום חיי קם והיה. זכיתי לראות הגנה יהודית בגטו בכל גדולתה ותפארתה..."

בניין המפקדה פוצץ וגופות הלוחמים נמצאות עד היום תחת ההריסות. מהבונקר לא נותר דבר.

אנדרטת המרד – אנדרטת רפפורט

האנדרטה לזכרם של לוחמי הגטו, הוקמה בלב הגטו לשעבר. היום נקרא המקום: כיכר גיבורי הגטו. זו תוכננה ונבנתה ע"י הפסל נתן רפופורט שאיבד את רוב בני משפחתו בשואה.

היום השני לחסע

13.08.2013

לופוחובה

שלושה בורות ענק שנחפרו ביער לופוחובה (Lopuchowo) בצפון-מזרח פולין. קבוצת חיילים וכמה מכונות ירייה המתינו ב-25 באוגוסט של שנת 1941 לכ-1,400 מיהודי העיירה טיקוצ'ין. כך, בתוך שעות ספורות, השמידו הנאצים את מרבית הקהילה היהודית ביישוב.

כ-2,500 יהודים התגוררו ערב המלחמה בטיקוצ'ין, שלימים יוקם בסמוך אליה מחנה ההשמדה טרבלניקה. כבר בחודש הראשון למלחמת העולם השנייה, שהחלה ב-1 בספטמבר 1939, נבזזה העיירה על ידי כוחות גרמניים, שאף זרעו הרס רב בבית הכנסת המקומי. ב-24 באוגוסט 1941 הודיעו הנאצים, כי על כל היהודים להתייצב למחרת בבוקר בכיכר השוק, במטרה להעבירם לגטו צ'רבוני-ברו. כוחות גסטאפו הצעידו את אלפי היהודים לעבר הכפר זאבאד, תוך שהם מפעילים נגדם אלימות קשה. כאשר הגיעה השיירה לכפר, כבר המתינה להם משאית גדולה של הגסטאפו. היהודים נכלאו במבנה בכפר, וכמה עשרות מהם נדחסו לתוך המשאית שעשתה את דרכה ליער לופוחובה. שם הורדו היהודים מהמשאית, הוכנסו לתוך אחד משלושת הבורות שנחפרו מראש-ואז נורו בדם קר המשאית שבה אל כפר זאבאד כדי להוביל עשרות יהודים נוספים אל דרכם האחרונה. עד שעות הערב התמלאו שניים משלושת הבורות-שכל אחד מהם היה באורך של 12 מטרים, ברוחב ארבעה מטרים ובעומק של חמישה מטרים-בגופות יהודי טיקוצ'ין. שני הבורות כוסו בעפר, כאשר חלק מהיהודים שנורו עדיין היו בין החיים. רק כ-150 איש הצליחו להימלט ממסע ההרג ומצאו מקלט זמני בגטו ביאליסטוק (שתושביו נשלחו בחודש אוגוסט של שנת 1943 למחנות עבודה והשמדה). יום לאחר מכן, שבו אנשי הגסטאפו לטיקוצ'ין: כמה מאות יהודים שנותרו בה, בעיקר חולים וזקנים, הוכנסו למשאיות, שנסעו ליער לופוחובה, שם המתינו להם הבור השלישי - ומכונות הירייה.

רק 17 איש מהקהילה היהודית של טיקוצ'ין שרדו את השואה.

יער לופוחובה

אתר הזיכרון של מחנה ההשמדה טרבלינקה

אתר מחנה טרבלינקה נמצא באזור מבודד ליד כפר פולני קטן בשם זהה. מחנה ההשמדה נבנה במסגרת מבצע ריינהרד" (הקמת שלושת מחנות ההשמדה: בלז'ץ-סוביבור-טרבלינקה). המחנה פעל במשך שנה בקירוב, מיוני 1942-אוגוסט 1943. הוא הוקף בגדר תיל בגובה שלושה עד חמישה מטרים בה נשזרו ענפי אורן להסוואה, כמה מגדלי שמירה עם מכונות ירייה. מחנה טרבלינקה נחלק לשניים: בחזיתו (במקביל לפסי הרכבת) נבנתה תפאורה של תחנת רכבת מדומה, קופה, שעון ושלטי הכוונה מעבר. היה זה חלק ממסע ההטעיה בו חשבו היהודים שהם בדרך להתיישבות במזרח. הם נצטוו להשאיר מזוודות ולמסור רכוש "שיוחזר" לאחר מכן. מעבר לחזית המדומה היו שני צריפים בהם התפשטו הנשים ועברו גזירת שיער. לאחר תהליך ההתפשטות הורצו הנדונים בשביל המוות... ההלם שיתק כל ניסיון התנגדות. השביל הוביל לחלק העליון של המחנה שם נדחסו בתאי הגזים והומתו בגז. המפעילים היו אוקראינים שהוכשרו ע"י הגרמנים. לפי הערכות-מצא אדם את מותו תוך שעתים מזמן עצירת הרכבת. לאחר מכן נפתחו התאים מצדם השני והגופות הוצאו על ידי אסירים יהודיים. (זונדר קומנדו) ונקברו בבורות. ב-1943 החלו לשרוף את הגופות על אסכלה (גריל). אפר הנרצחים וחלקי גופות שרופים למחצה נקברו בבורות או פוזרו לכל עבר. באתר ההנצחה יש 17,000 אבנים (יער אבנים) לזכר קהילות ישראל שחרבו. כמאתיים ושמונים אבנים נושאות שמות של קהילות גדולות וקהילות מאיזור ביאליסטוק. במרכז האנדרטה הסביבתית הענקית נקיים טקס לקראת סיומו של היום השני למסענו.

טרבלינקה

היום השלישי לחסע

14.08.2013

מיידאנק

משלוחי יהודים למחנה זה הגיעו באמצע שנת 1943 כשמחנה בלז'ץ נסתם זמנית. היהודים האחרונים, 18,300 נרצחו בבורות ב-3 בנובמבר 1943, הגרמנים כינו את הרצח המזוויע בכינוי "חג הקציר".

מחנה האסירים היה מחולק לשש יחידות נפרדות, כל תת מחנה נקרא שדה. בכל שדה היו 22 צריפים לאסירים ושני צריפי מנהל. בתקופת השיא נדחסו בכל שדה 10,000 נפש. השדות הוקפו בגדר תיל חשמלית כפולה וב-18 מגדלי שמירה. במחנה התנהלה כרטסת ממוספרת ובה נתונים על האסירים, אחרי מותו של האסיר נמחק שמו ואחר נרשם במקומו.

סדר יומם של אסירי המחנה התחיל כשעה לפני אור ראשון במסדר שבו היו חייבים להתייצב גם החולים והמתים. בתום המסדר היו יוצאים לעבודה בסלילת כבישים, בתי מלאכה, מפעלים וחקלאות, שנועדו להשמדה יותר מאשר להשגת תוצרת. במחנה הייתה פלוגת יער שתפקידה היה לשרוף את הגופות. כמות המזון שקיבלו האסירים הייתה רבע מהמינימום הדרוש. הרעב, הקור והמחלות הפילו חללים רבים. טיפול רפואי לא ניתן והחולים נשלחו להשמדה.

על כל עבירה קטנה נענשו האסירים במכות, תלייה בזרועות הידיים, חנק במים ועונשים אכזריים אחרים. על גניבת מזון או ניסיון בריחה נענשו בתלייה פומבית. ביולי 1944, כשהצבא האדום התקרב, חוסל המחנה, אך הגרמנים החלו להצעיד צעדות מוות ממחנה מיידאנק עוד לפני הכיבוש. האסירים הוצעדו יחפים בקור אל עומק גרמניה או אל מחנות אושוויץ ובירקנאו שנותרו פעילים עד 1945, שם תכננו הגרמנים להמשיך בהשמדה. בגלל הלחץ הרב והכיבוש הרוסי המוקדם לא הספיקו הגרמנים לחסל את המחנה ולכן הוא נשאר עומד כיום.

בשנת 1969, לציון 25 שנה לשחרור המחנה, יזמה המועצה להנצחה את שתי מצבות (אנדרטות) הזיכרון. בכניסה למחנה הוצב, בידי הארכיטקט והפסל ויקטור טולקין, שער ענק וסימבולי ובקצה "דרך הכבוד" מוזוליאום אליו אספו 7 טון אפר ועפר של נרצחי המחנה.

על המוזוליאום כתבו: "גורלנו שלנו הוא אזהרה לכם".

מיידנק "הר האפר" - "גורלנו שלנו הוא אזהרה לכם".

היום הרביעי למסע

15.08.2013

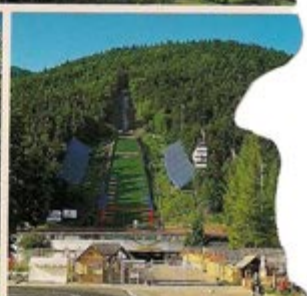
אתר מחנה העבודה פלאשוב

באתר מחנה העבודה פלאשוב, פרט לאנדרטות האילמות, אין דבר היכול להעיד על מה שקרה כאן. במקום זה עונו, נרצחו והפכו לאפר בשנים 1943-1945 כמה עשרות אלפי יהודים שהובאו הנה מכל רחבי פולין והונגריה. במקום הזה, בוצע אחד ממעשי הפשע הנוראים ביותר! ללשון אנוש אין מילים לתארם, חלום בלהות של בהמיות, גסות ואכזריות מילים אותן נחליף במילה אחת - היטלריזם. מחנה העבודה פלאשוב הוקם בסמוך לרובע פוד גוז'ה בו היה הגטו של קרקוב. המחנה, שהוקם בסוף שנת 1942 על שטחם של שני בתי קברות יהודיים ואדמות של הקהילה היהודית, הוקף בגדר תיל כפולה ומחושמלת. המחנה גופו חולק לנשים ולגברים, לפולנים וליהודים ע"פ אומדנים נרצחו במקום כשמונת אלפים נפש. למחנה עבודת כפייה זה הגיעו אלפי יהודים ופולנים מקרקוב, ששת אלפים יהודים מהונגריה ועשרת אלפים פולנים שנתפסו בזמן מרד ורשה (הפולני). במחנה גרו פועלים שעבדו במפעל 'אמליה' של אוסקר שינדלר ומפעל הקונפקציה של יוליוס מדריטש.

זאקופנה

העיר נמצאת 100 ק"מ דרומית לקרקוב, בנויה בגובה של 800 מ' מעל פני הים. זאקופנה, בירת הרי הטאטרה, הינה אתר נופש פולני המפורסם ביותר בפולין 5 מיליון מבקרים בה בכל עונות השנה והעיר רוחשת חיים ומאוד צבעונית. בתיה עשויים עץ ב'סגנון זאקופנה. האטרקציות המרכזיות: מדרחוב קרופובקי כולל השוק (המון קניות...), הרכבל, מוזיאונים, כנסיות עץ ובית הקברות הנוצרי המיוחד. תושבי האזור נקראים 'גוראלים' (אנשי ההרים) לובשים בגדים רקומים אופייניים להם.

בדרך לזקופנה נעסוק בסיפור המרשים של לנה קיכלר שהצילה מאה יתומים יהודים, אלה שהו במקום תקופת מה לאחר המלחמה, בדרך בריחתם מפולין עד הגיעם למדינת ישראל.

השוק ב"זקופנה"

היום החמישי לחסע

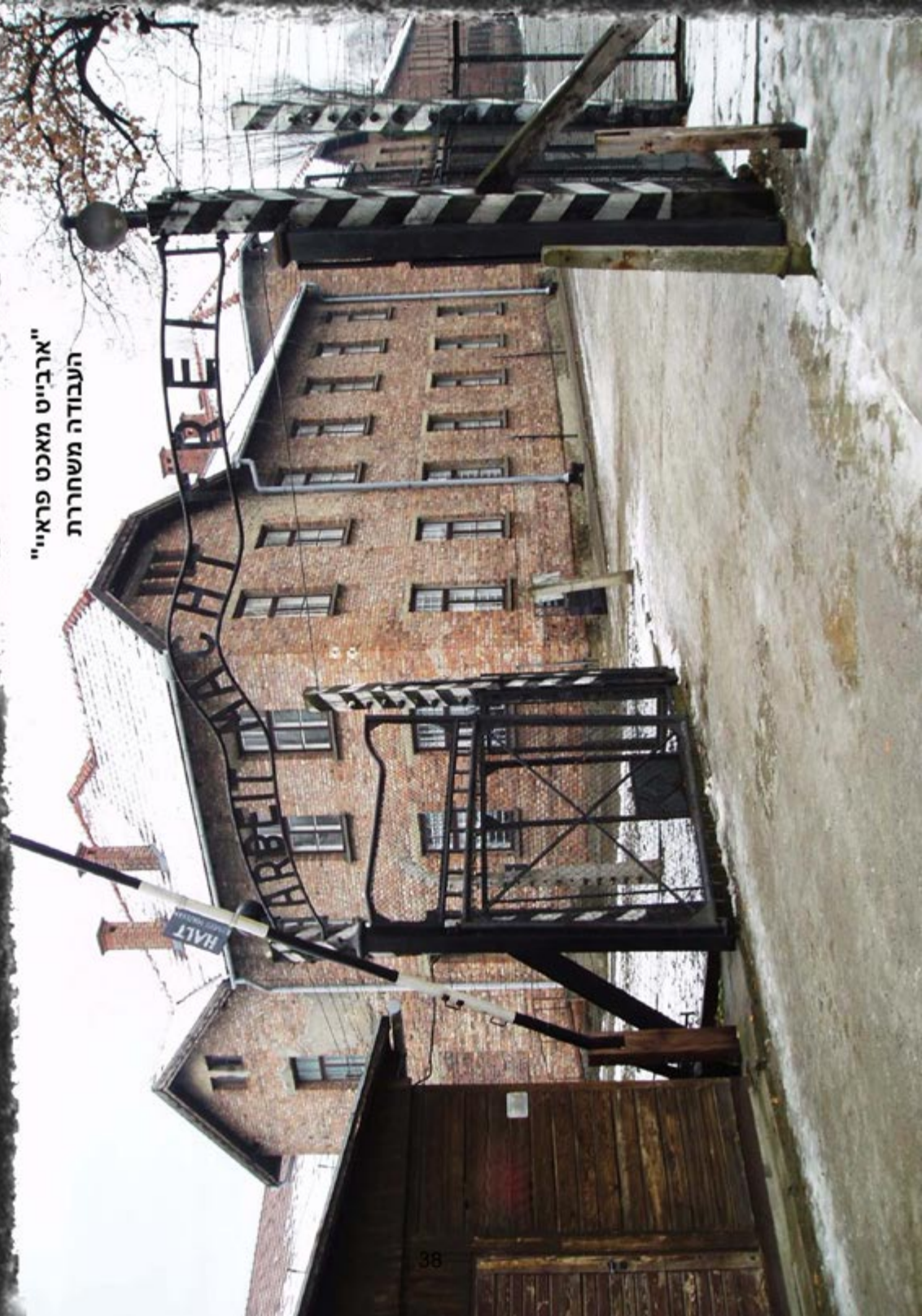
16.08.2013

מחנה ההשמדה אושוויץ-בירקנאו

הוא המחנה הגדול והנורא מבין כל מחנות ההשמדה. סמל הרוע האולטימטיבי. מחנה אושוויץ נבנה על תשתית של מחנה צבאי פולני ע"פ הוראת הימלר בסוף יוני 1940. במרץ 1941 נתן הימלר הוראה להקים במרחק 3 ק"מ מאושוויץ את מחנה בירקנאו. אושוויץ 1 היה למחנה האם אליו כפופים עשרות מחנות עבודה נוספים, בונה-מונוביץ (אושוויץ 3) בודי, צ'וכוביץ, ויליצ'קה ועוד.

אושוויץ-בירקנאו היה מחנה ההשמדה הגדול בהיסטוריה. אושוויץ 1 – המחנה העיקרי, מנה 28 בניינים בני שתי קומות, בארבעה מהם הופעלו בתי חולים, בבלוק 10 ביצעו רופאים גרמנים ניסויים "רפואיים" "בשם המדע". הניסויים נעשו בבני אדם בריאים לחלוטין ובהם סירוס ועיקור, הדבקה במחלות שונות, בדיקת השפעתם של חומרים לפי הזמנות של מפעלים גרמניים. בלוק 11 היה ביתן העונשין, שם התקיימו "משפטים" והוצאו עשרות אסירים להורג ליד קיר המוות הנמצא בינו לבין בלוק 10. ראשוני האסירים היו 300 יהודים, שהובאו לצורך בנייה במחנה, בזמן סמוך הובאו למעלה מעשרת אלפים פולנים, רובם אסירים פוליטיים ושבוויי מלחמה רוסיים. ניסויים ראשונים בגז נעשו בבלוק מס 11, על מאות שבויים רוסיים ואסירים פולניים ועד מהרה הוקם קרמטוריום ניסיוני בו מצאו את מותם, תוך דקות, אלפים רבים. למרבה האירוניה התנוססה מעל השער הראשי כתובת: "ארבייט מאכט פראיי" – העבודה משחררת.

"ארבייט מאכט פראיי"
העבודה משחררת

היום השישי לחסע

17.08.2013

קרקוב - קצימיץ'

נוכחות יהודית קיימת בקרקוב כבר בסוף האלף הראשון. קהילה מאורגנת באמצע המאה ה-13. אלה הקימו שכונה ובית כנסת, מקווה ובית עלמין ועיקר עיסוקם היה במסחר וחלפנות ב-1335 בנה קצימיץ' הגדול עיר על שמו ליד קרקוב והעניק ליהודים זכויות לרכוש קרקעות ולעסוק בכל מקצוע. במקום קמה עיר יהודית בעלת אוטונומיה מלאה לקיום החיים היהודיים. קצימיץ' הפכה למקום מקלט ליהודים נרדפים ממקומות שונים ובהם קרקוב עצמה.

בסוף המאה ה-15 גורשו אחרוני היהודים מקרקוב לקצימיץ'. מחוץ לקצימיץ' הורשו לגור רק יהודים משכילים שלבשו בגדים פולנים או בעלי רכוש. במאות ה-17, 18 ידעו היהודים בעיר פרעות, עלילות דם וכמה גירושים. לקראת סוף המאה ה-19 כללה מערכת החינוך היהודית בקצימיץ' חדרים וישיבות ובתי ספר יסודיים ותיכונים בהם למדו פולנית וגרמנית. לאחר מלחמת העולם הראשונה, החלה לפרוח התנועה הלאומית של פולין, וזו גררה אחריה גל של אנטישמיות. בו זמנית החלה גם לפרוח הציונות היהודית, אך גם התבוללות. ערב מלחמת העולם השנייה מנתה הקהילה 60,000 נפש.

סוקניצה

כיכר העיר העתיקה של קרקוב, זו הכיכר הגדולה ביותר באירופה! (של ימי הביניים), ובמרכז שוק בדים מבנה הסוקניצה (שוק הבדים). הכיכר, שנקראה 'אדולף היטלר פלאץ' בפי כובשיה הגרמנים, מוקפת מבנים. המבנה הבולט בהם הוא מבנה כנסיית מריה הקדושה, ממנה נשמעת בכל שעה שלמה תרועת ה'היינאו' לזכרו של חוצרן שנורה בחץ טאטארי בעת שהשמיע תרועת אזהרה. בין הסוקניצה והכנסייה ניצב בגאווה פסלו של אדם מיצקביץ', משוררה הלאומי של פולין. בצד ההפוך לכנסייה, ניצב מגדל העירייה הישנה, בהמשך, בפינה רחוב 'שוויינטה אנה' (אנה הקדושה) שבמאות ה-14, 15 נקרא רחוב היהודים.

קרקוב-העיר העתיקה

היום השביעי לחסע

18.08.2013

בירקנא (אושוויץ)2

נפח הטרנספורטים ומספרם הגדול הביא את הימלר להורות על בניית מחנה זה. המחנה כלל מאות צריפי עץ, והוא הוקף ופוצל לשדות משנה ע"י גדרות חשמליים והוצבו בו מגדלי שמירה.

"בית חרושת" למוות זה ראשיתו -בשני "בונקרים" ("הבית האדום" ו"הבית הלבן") החל ממרץ 1943 הרצח התבצע בארבע יחידות קרמטוריום, והיה תחת גג אחד. המשרפות כללו חדר/אולם התפשטות, תאי אולם גז ותנורים לשרפת הגופות. היהודים הובלו לבירקנא ברכבות מכל רחבי אירופה והורדו ברציף בכפר הסמוך. על הרמפה עברו היהודים סלקציה והנידונים למוות רובם מבוגרים, נשים וילדים (כ-85% מכל טרנספורט) הובלו למותם בהונאה (עקרון מרכזי בביצוע הפתרון הסופי היה הונאה). ליהודים נאמר כי הם עומדים לעבור רחצה וחיטוי לקראת ביצוע העבודות הגופניות שעליהם יהיה לבצע במחנה. הקורבנות נדרשו להתפשט, ונרצחו מיד בגז "ציקלון", "שהופעל ע"י אנשי הס"ס הגרמנים.

גופות הנרצחים הוצאו מתאי הגז ע"י פלוגה מיוחדת (זונדרקומנדו) של יהודים ואלה שרפו אותם בתנורים. בתום תהליך השריפה פוזר האפר או נקבר בבורות. יתרת אנשי הטרנספורט, בד"כ צעירים וחזקים או בעלי מקצועות נדרשים, הובלו ל"סאונה" ועברו תהליך קשה בו נלקחו מהם בגדיהם וכל חפציהם האישיים, שערם גולח, קועקע בהם מספר והם קבלו בגדי אסיר.

בתום תהליך זה הוכנסו להסגר ולאחר תקופת מה נשלחו לעבודת פרך במפעלים לתעשייה וחרושת או עבודות בתוך המחנה עצמו.

המחנה נוהל בידי הס"ס באלימות תוך השלטת טרור כשהניהול הישיר ניתן בידי ראשי קבוצות - קאפו.

אשוויץ בירקנאו

המשרפות

לחזור ולעולם לא לשכוח!

